

Методичний коментар до уроку “Гордий птах”

Лебідь пливе

До птаха в гості

Сьогодні в нас подорож у природу. Адже тільки там можна побачити пташок у їхній рідній домівці, почути їхній спів, побачити, як вони рухаються...

Уявіть себе в лісі чи парку — там, де можна зустріти пташок.

- Які вони? Де ми їх можемо зустріти?
- Що ми маємо робити, аби зустріч відбулася?
- Чим пташки відрізняються одна від одної?
- Як ми їх описуємо? Зустрічі з якою прагнемо найбільше?

Запропонуйте дітям уявити себе або гостем, або пташкою та розіграти сценку зустрічі-спостереження-милування у природі. Цікаво, чи впізнають діти, хто яку пташку показує? Що саме може допомогти це зробити?

Тварина кількома лініями

Чому нам цікаво розглядати картини з тваринами, адже в інтернеті швидко можна знайти їхні світлини? Мабуть тому, що художники-аніمالісти прагнуть не просто зобразити тварин, а й показати особливості їхніх рухів, своє захоплення ними. Тож кожна картина стає особливою та неповторною.

Спробуйте кількома штрихами швидко зобразити на дошці будь-яку тварину. Чи вгадають однокласники та однокласниці, кого ви зобразили? Якщо ні, то запропонуйте запитати про тварину так, щоб можна було відповісти “так” чи “ні”. Скільки запитань знадобиться, щоб правильно назвати тварину?

Сьогодні в нас зустріч із незвичайним птахом.

- Яких незвичайних птахів ви знаєте? Чому ми вважаємо їх незвичайними?
- Як думаєте з яким саме птахом ми сьогодні зустрінемося?

Звичайно, діти можуть вже знати назву цього птаха — зазирнути у підручник, здогадатися за назвою уроку. Важливо, щоб вони поміркували над тим, чим особливий лебідь, чому ми часто виділяємо саме цього птаха з-поміж інших. Це допоможе визначити характерні ознаки лебедя, а потім відобразити їх у малюнку.

Знайомимосся з художницею

Старла Халфманн — професійна художниця родом з Техасу (США). Вона отримала ступінь бакалавра образотворчих мистецтв у галузі дизайнерських комунікацій у Техаському технічному університеті.

“Я люблю свою справу, і намагаюся передавати у своїх роботах дивовижні дива”, — говорить художниця про свою творчість. — “Я відчуваю ці дива, коли малюю. Можливість вільно творити — це справді радість”.

Майстриня виросла на фермі, де єдиним доступом до світу мистецтва була енциклопедія. Гортаючи її, дівчинка трохи заздрила справжнім художникам, адже думала,

що кожен з них має бути весь час щасливим. Адже робота з пензликом і фарбами — це суцільне задоволення і щастя.

У дитинстві вона спостерігала за метеликами, збирала мушлі, скло, каміння — усе, що здавалося їй цікавим і прекрасним. Занурившись у природу, художниця відчувала диво навколо себе. Усі думали, що вона стане ветеринаром, тому що любила тварин. Справді, дівчинка дуже любила тварин і це стало однією з причин, чому вона так часто їх малює. Навіть коли художниця пише абстрактні картини, у них все одно можна знайти принаймні натяк на тварин.

Кожна картина художниці містить свою історію, яку глядач може розгледіти в різноманітних деталях. Здається, що побачені в дитинстві дива раптом оживають на полотні.

Лебідь у квітах

Сьогодні ми роздивимося одну з картин художниці та спробуємо “прочитати” історію.

Роздивіться, як сучасна американська художниця Старла Халфманн (Starla Halfmann) зобразила лебедя.

- Чим ця картина привернула вашу увагу?
- Чим здивувала, вразила?
- Яка ця картина? Чим вона відрізняється від інших анімалістичних картин, які ви вже бачили?

На картині художниці гармонійно поєднуються яскраві барви та дивовижні орнаменти з квітів. Гордо піднявши голову, птах поволі пливе, а вода в озері немовби розступається перед ним невеличкими хвилями.

- Розкажіть про птаха, якого зобразила художниця. Який він? Як пливе?
- Доберіть слова, які найкраще описують лебедя.
- Які особливості птаха передала художниця? Як саме вона це зробила?
- Як гадаєте, чому художниця не зобразила звичайного птаха? Поясніть свою відповідь.
- Чому художниця створила саме уквітчаного лебедя? Чому не обрала іншого способу зробити картину незвичайною?
- Ця картина казкова чи реалістична? Чому ви так вважаєте?
- Як гадаєте, як лебідь відчувається серед інших птахів озера? Чому?
- Як художниця передала рух? Що саме рухається? Спробуйте “оживити” картину і показати рухи птаха.
- Як думаєте, яка музика відповідає картині? Яка може на ній звучати? А може, лебідь пливе під музику? Під яку саме? Наспівайте їй або знайдіть.
- Як гадаєте, чи зможете ви впізнати інші картини художниці? Як саме?

Роздивіться з дітьми добірку картин Старли Халфманн (див. [презентацію](#)), з'ясуйте, що спільного в усіх цих картин, як можна впізнати картини цієї художниці.

Спостерігаємо за птахами

Запропонуйте дітям пригадати свої спостереження за лебедями, за їхніми граційними рухами. Що вони бачили — як лебеді плавають, немовби ковзаючи по воді, летять, ходять берегом тощо?

- Де можна побачити лебедів?
- Коли краще спостерігати цих величних птахів?
- Які враження у вас залишилися від спостереження за ними?

Лебідь — рідкісний птах. Деякі види лебедів занесено до Червоної книги України. Але є місця, де можна побачити лебедів на волі. Наприклад, біля найглибшого в Україні озера Світязь (Шацьке поозер'я, Волинська область). *Покажіть дітям цей чудовий куточок природи — презентація [“Шацьке поозер'я”](#).*

- Чому птахів краще спостерігати у дикій природі?
- Чи завжди це можливо й варто робити? Чому?
- Уявіть, що спостерігати лебедів приїхало багато людей одночасно. Як почуватимуться птахи? Чи хотіли б ви опинитися в такому становищі? Чому?

Запропонуйте дітям подивись відео про те, як птах пливе по озеру, як рухається. Іноді здається, що він танцює.

- Як упізнати лебедя? Чим рухи лебедя відрізняються від рухів інших птахів?
- Чому саме лебедя називають королівським птахом?

Малюємо королівського птаха

Уявіть лебедя. Який він? Поміркуйте, чим цей птах відрізняється від інших. Покажіть на малюнку, який він гордий, величний, справжній королівський птах.

Після завершення малювання діти можуть створити для своєї роботи оригінальну рамку, прикрасивши її паперовими квітами чи природними матеріалами.

Також можна запропонувати дітям прикрасити лебедя квітами, створивши картину у стилі Старли Халфманн. Перетворити звичайного лебедя на диво-птаха дітям допоможе завдання на с. 22 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

- Які квіти ви оберете? Чому саме ці?
- Можливо, варто вибрати осінні квіти та листя, щоб прикрасити лебедя?
- Чим особлива ваша картина?
- Доберіть для своєї картини таку назву, яка відображатиме її особливості.

Цю роботу можна продовжити

Сфотографуйте тварину в русі. Дізнайтеся, чому фотографії часто виходять нечіткими, розмитими. Чи завжди це погано?